

Dobrovoľnícke aktivity vysokoškolských študentov odborov sociálnej práce a psychológie FSVaZ UKF v Nitre v čase pandémie

Volunteer activities of university students of social work and psychology FSVaZ UKF in Nitra during the pandemic Názov príspevku v angličtine

Katarína Vanková

Recenzent/Review: prof. PhDr. Michal Oláh, PhD.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce, sv. Alžbety Bratislava, Inštitút Dr. P. Blahu v Skalici
e-mail: michalolah.socialworker@gmail.com

Submitted/Odoslané: 18. 07. 2021

Accepted/Prijaté:

05.08.2021

Abstrakt:

Potreba pomoci je v krízových časoch väčšia, než kedykoľvek predtým. Solidarita medzi ľuďmi počas pandémie koronavírusu rastie, keď si spoločne uvedomujeme, že následky krízy bezprostredne ovplyvňuje naša zodpovednosť, spolupatričnosť a ochota navzájom si pomáhať. Do dobrovoľníckych aktivít sa zapojili aj študenti FSVaZ UKF v Nitre. Zdravotné odbory svoje aktivity realizovali vo fakultných nemocniciach, študenti odboru sociálnej práce a psychológie v Zariadeniach sociálnych služieb, Centrách pre rodiny s deťmi, Komunitných centrách, Hospicioch, Občianskych združeniach a všade

tam, kde bola pomoc potrebná. Ako, kde, kedy, komu podať pomocnú ruku sa študenti naučili prostredníctvom predmetu Service learning. Service learning je spôsob vzdelávania (sa), v rámci ktorého je teoretická príprava prepojená so získaním praktických skúseností. Pridanou hodnotou service learningu je, že okrem vlastného rozvoja umožňuje pomôcť iným v ich prirodzenom prostredí prostredníctvom vytvorenej aktivity. Service learningovou aktivitou sa reaguje na potreby vzdelávania (školy), praxe (organizácie) a sebarozvoja (študentov a študentiek).

Kľúčové slová: aktivita, dobrovoľníctvo, kríza, ochota, pandémia, sebarozvoj, service learning, solidarita, spolupatričnosť, súcit, študenti, vzdelávanie, zodpovednosť

Abstract: The need for help is greater in times of crisis than ever before. Solidarity between people grows during a coronavirus pandemic as we recognize it together that the consequences of the crisis will be due to great responsibility, participation and a willingness to help each other. Students of FSVaZ UKF in Nitra also take part in volunteer activities. The health departments carried out their activities in teaching hospitals, students of professional social work and psychology in the Facilities of Social Services, Centers for the Family with Children, Community Centers, Hospices, Civic Associations and everywhere where help was needed. How, where, when, who is helped by a helping hand with students learned through the subject of Service learning. Service learning is a method of education (sa), in which theoretical training is linked to the acquisition of practical experience. The added value of the service teaches that in addition to one's own development, it is necessary to help others in their natural environment through the created activity. Service learning activity is changing to the needs of education (school), practice (organization) and self-development (students).

Key words: activity, volunteering, crisis, willingness, pandemic, self-development, service learning, solidarity, belonging, compassion, students, education, responsibility

Na úvod

Slovo *dobrovoľníctvo* má svoj pôvod v latinskom slove *voluntarius*, čo znamená dobrovoľný, taktiež aj talianske *volonteroso* znamená ochotný, snaživý, horlivý. V minulosti dominovala *dobročinnosť*, ktorá označovala rôzne aktivity motivované láskou k blížnemu a snahou pomôcť človeku, ľudstvu, svetu, apod., jednoducho išlo o konanie dobra v prospech iných, ktorí neboli s osobou v blízkom rodinnom zväzku. V tomto kontexte môžeme spomenúť aj slovo blízke dobrovoľníctvu a je ním *altruizmus*. Altruizmus je systémom hodnotových orientácií osobnosti akým je myslenie, cítenie, jednanie, túžba pomáhať iným bez očakávania finančnej alebo inej úhrady. Ide o obetavosť ako charakteristickú črtu, postoj nadradujúci prospech druhých nad vlastné záujmy prejavovaný praktickým konaním. V altruizme ide o nesebecký charakter medziľudských vzťahov, láska pre blaho druhých, prejavuje sa myslením, cítením a jednaním, ktoré berie ohľad na ostatných ľudí. Tento pojem altruizmus zaviedol A. Comte.

Jedna z modernejších foriem pomoci je *filantropia*, ktorá sa snaží riešiť problémy spoločnosti podporou vzdelávania, inovácií a rozvojom schopností ľudí, aby si boli schopní sami pomôcť, a neboli odkázaní na almužny. Snaží sa podporiť tie schopnosti ľudí, ktoré im pomôžu naštartovať proces, ktorý im pomôže k vyššej kvalite života. V ideálnom prípade sa snaží selektívne riešiť problémy spoločnosti tak, aby boli spravodlivejšie a lepšie.

V súčasnej dobe sa stretávame s pojmami jako *prosociálne správanie*, ktoré sa vyznačuje skutkami a činmi vykonanými v prospech druhého bez očakávania odmeny (materiálnej či finančnej) alebo sociálneho súhlasu. Tieto akty správania majú charakter poskytnutia nezištnej pomoci, kde nie je očakávaná odmena ani opätovanie pomoci v budúcnosti.

Ďalej pripomínáme významnú a nepotrúdateľnú činnosť v *charite*, ktorá je tradičnejším skĺbením nezištnej pomoci a dobročinnosti zdôrazňujúc pomoc bližnému a pomoc ľuďom v núdzi. V bežnom vnímaní sa snaží zmierňovať okamžité utrpenie, biedu a núdzu ľudí. Ide o dobročinnú pomoc ľuďom, najmä starým, chorým, nemajetným, opusteným, všetkým tým, ktorí si nedokážu v danej situácii pomôcť.

Dobrovoľníctvo je činnosť vykonávaná v prospech iných, na základe slobodného rozhodnutia, vo voľnom čase a bez nároku na odmenu.

Na Slovensku dobrovoľnícku činnosť môže vykonávať každý a to v rôznych oblastiach, ako napr.: sociálna oblasť, humanitárne organizácie a organizácie na ochranu ľudských práv, kultúrna oblasť, ochrana životného prostredia, športová a vzdelávacia činnosť.

Legislatívne zastrešenie a postavenie dobrovoľníka/čky a právne vzťahy pri vykonávaní dobrovoľníckej činnosti upravuje na Slovensku zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Do pozornosti dávame správu Európskeho parlamentu o prínose dobrovoľníckej práce k hospodárskej a sociálnej súdržnosti uvádza, že dobrovoľníctvo:

- predstavuje *hospodársky prínos* (podľa odhadov OSN predstavuje hospodársky prínos neziskových inštitúcií v priemere 5 % HDP, pričom aj mierny odhad času venovaného dobrovoľníckej práci predstavuje viac ako štvrtinu tejto hodnoty);
- je *významnou hnacou silou rozvoja občianskej spoločnosti a posilňovania solidarity*,
- má *vysokú mieru pridanej hodnoty*: za každé euro, ktoré organizácie vydali na podporu dobrovoľníkov, sa im vrátilo v priemere 3 až 8 eur,
- má *nesmierne dôležitý prínos pre tvorbu sociálneho kapitálu*,

- môže viesť k výrazným úsporám v oblasti verejných služieb,
- je prínosom pre osobnostný a sociálny rozvoj dobrovoľníka a má pozitívny dosah v rámci spoločenstva, a to napríklad na medzilidské vzťahy;
- vedie k priamemu zapájaniu občanov do miestneho rozvoja a môže tak zohrávať významnú úlohu pri podpore občianskej spoločnosti a demokracie,
- môže pozitívne vplývať na ľudské zdravie a z tohto pozitívneho vplyvu môžu profitovať všetky vekové kategórie a môže pomáhať pri predchádzaní telesným a duševným chorobám.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti je súčasťou pracovnej skupiny spolu so zástupcami a zástupkyňami relevantných odborov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a jeho príspevkových a rozpočtových organizácií, mimovládnych neziskových organizácií, základných a stredných škôl a akademickej obce za účelom tvorby Koncepcie výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu. Hlavným cieľom koncepcie je začlenenie výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu do formálneho aj neformálneho vzdelávacieho procesu na všetkých stupňoch vzdelávania.

Dobrovoľníci sú ľudia s veľkým srdcom, ktorí neváhajú pomôcť všade tam, kde ich potrebujú. Sú jedným z hlavných pilierov nezištnej pomoci, podieľajú sa na všetkých potrebných aktivitách. Na jednotlivé činnosti sú špeciálne vyškolení. Sú to práve oni, vďaka komu sa nám darí robiť veľké veci. Sme vďační, že sa nájde stále veľa ľudí, mladých ľudí aj z radov študentov, ktorí sa rozhodnú pre túto nezištnú, no zároveň úžasnú životnú cestu, akou je bezpochyby dobrovoľníctvo.

Základné informácie k priebehu dobrovoľníckej činnosti na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva UKF v Nitre

Študenti ako dobrovoľníci v praxi

Dobrovoľníci sú neodmysliteľnou súčasťou v našej republike najmä v krízových situáciách akou je aj v súčasnosti od roku 2020 a stále trvá pandémie spôsobená vírusom covidu19. Študenti – mladí ľudia v pomáhajúcich profesiách poskytujú svoj voľný čas, energiu, skúsenosti, zručnosti a empatiu. Naši dobrovoľníci sú kľúčoví aj pri budovaní dôvery s komunitami. Svojou prácou a zaangažovanosťou zlepšujú kvalitu života iným a pritom osobnostne rastú a získavajú životné skúsenosti.

Keď sa Zem zastavila v marci v roku 2020, nastalo ticho – doprava bola pozastavená, presun ľudí odmedzený, zahájený home Office a nastolená dištančná výučba.

Pandémia zasiahla každého človeka v našej spoločnosti.

Je na mieste, keď si položíme otázku čo nám covid 19 vzal a čo nám dal.

Čo nám covid 19 vzal:

- vzal nám slobodu v sociálnych kontaktoch,
- spôsobil nedostatok pohybu,
- oslabil psychické, duševné zdravie,
- zakorenil strach, strach z blízkosti, podozrievavosť, udavačstvo, nedôveru, kritičnosť, nespokojnosť, a pod.
- niektorí ľudia prišli o prácu, podnikatelia museli zatvoriť svoje podnikanie, krízy v rodinách (rozpad)
- v mnohých prípadoch stratu najbližších, priateľov, kamarátov, známych, a pod.

Na druhej strane čo nám covid 19 dal:

Ľudia začali mať viac času pre seba pre svojich blízkych. Nastali veľké zmeny v postoji k samotnému ŽIVOTU.

- utuženie rodinných väzieb,
- uvedomenie si dôležitosti každého z nás, (izolovaných susedov, ľudí bez

domova, sociálne znevýhodnených rodín, a všetkého živého na tejto planéte...)

- naučili sme sa čeliť zmenám vo všetkých oblastiach života,
- naučili sme sa zodpovednosť voči sebe ale aj ostatným, viac prejavov láskavosti,
- viac priestoru na samovzdelávanie, pri rôznych koníčkoch a pod.,
- prejavili a naučili sme sa viac súcitu, empatie, lásky, bezpodmienečnej pomoci – čo smerovalo k viac činnosti v dobrovoľníckych aktivitách.

Cieľ a metódy prieskumu

Naším hlavným cieľom je zmapovanie dobrovoľníckych aktivít na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva UKF v Nitre, určiť postupnosť krokov zakomponovania dobrovoľníctva do učebných osnov odborov sociálnej práce a psychológie – vytvoriť plán, a uviesť možné riziká pri realizácii dobrovoľníckych aktivít a ich eliminácia.

V sociálnych vedách môžeme vymedziť dva základné prístupy k skúmaniu: kvantitatívny a kvalitatívny. My sme si zvolili kvalitatívny prieskum, ktorý si vyžaduje veľmi dobrú orientáciu v skúmanom probléme, viac času, trpezlivosti pri zbere informácií, ale najmä pri ich analýze a samotnom vyhodnotení a interpretovaní. Samotný kvalitatívny prieskum

sme zrealizovali formou mapovania, vzdelávanie, skúmania rôznych možností a voľby tej pre nás najvhodnejšej, komparácia, pozorovanie, rozhovory a poradenstvo pri tvorbe a realizácii service learningových projektov vo fokusových skupinách, vyhodnotenie a deskripcia.

Kvalitatívnu formu prieskumnej metódy sme si zvolili z týchto dôvodov: pre jej exploráciu a induktívny charakter, pretože sa snaží o dôkladnejších pohľad na skúmanú problematiku, porozumenie a orientáciu, odhaľuje nové skutočnosti, vytvára priestor pre nové možnosti pôsobenia, berie do úvahy celostný prístup, pracuje predovšetkým so slovami, vyžaduje vcítenie a tiež individuálny prístup, uprednostňuje porozumenie v jedinečnosti, informácie sú subjektívne, ale hlavne skúmanie problému je hĺbkové.

Výber vzorky bol zámerný, tvorili ho študenti odborov sociálnej práce a psychológie Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva UKF v Nitre, všetkých ročníkov bakalárskeho a magisterskeho štúdia bez rozdielu (poznámka: pretože ide o voliteľný špecifický predmet, zvolí si ho iba ten študent, ktorý má eminentný záujem).

Realizácia stanoveného cieľu:

Prvým krokom bolo zmapovanie dobrovoľníckych aktivít:

Začiatky – dobrovoľníctva na Ústave romologických štúdií Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Už od roku 2013 ÚRŠ organizoval zbierky za pomoci študentov odboru sociálna práca a sociálne služby.

ZBIERKY sa týkali:

- odevov, obuvi,
- školské potreby,
- hygienické potreby,
- trvanlivé potraviny,
- deky, paplóny,

Pre koho boli určené:

- komunitné centrá,
- krízové strediská, materské centrá,
- Zariadenia sociálnych služieb,
- Centrá pre rodiny s deťmi.

Všade tam, kde bola potrebná pomoc v rámci dohody medzi zariadeniami a študentami. Napr. študenti z vlastnej iniciatívy vyrábali vlastné výrobky – usporiadali vianočný punč, kapustnicu, napiekli sladkosti, a za získané dobrovoľné dary nakúpili hrubé ponožky ľuďom bez domova vonku aj v útulkoch a pod., školské potreby pre deti z CDR, KC, z rodín sociálne znevýhodnených a pod.

Súčasný stav dobrovoľníctva na Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva

Študentom, ktorí sa podieľali na dobrovoľníckych aktivitách okrem dobre vykonanej práce a skvelého pocitu, chceli sme aby získali aj určitý benefit v rámci vlastného štúdia. Rozhodli sme sa, že vytvoríme voliteľný predmet za tri kredity.

Druhým krokom prieskumného plánu bolo získanie viac informácií v učení sa - ako byť dobrým dobrovoľníkom a samotnom manažmente v tejto oblasti:

K tomu kroku však bolo potrebné vyškoliť pedagóga, ktorý odovzdá získané vedomosti v rámci tejto problematiky ďalej. PhDr. Katarína Vanková, PhD. získala potrebné vedomosti k vytvoreniu voliteľného predmetu (absolvovanie kurzu pedagóga: Tréning trénerov a tréneriek service learningu, UMB Banská Bystrica u doc. PhDr. Alžbety Brozmanovej, Gregorovej, PhD., v roku 2019), a za pomoci súčasného vedenia Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva dekana doc. PhDr. Rastislava Rosinského, PhD., a chválenia vo vedeckej rade sa voliteľný predmet Service learning 1,2 za tri kredity dostal do výučbových spisových materiálov. Týmto spôsobom sme sa stretli všetci tí, ktorým je nezištné pomáhanie blízke.

Tretím krokom prieskumného plánu bolo vytvorenie voliteľného predmetu Service learning 1 a 2, ktorého súčasťou je: akým

spôsobom bude zrealizovaná výučba, kto a kde bude poskytovať konzultácie k predmetu, odporúčaná literatúra, konkrétny syllabus predmetu a v neposlednom rade požiadavky na hodnotenie predmetu:

Ako byť dobrým dobrovoľníkom - učíme v predmete Service learning 1

Záujem študentov o voliteľný predmet Service learning je veľký, čo môžeme vidieť na počtoch prihlásených študentoch v čase pandémie:

- ZS 2020/2021 – 36 študentov,
- LS 2020/2021 – 65 študentov,
- ZS 2021/2022 – 93 študentov,

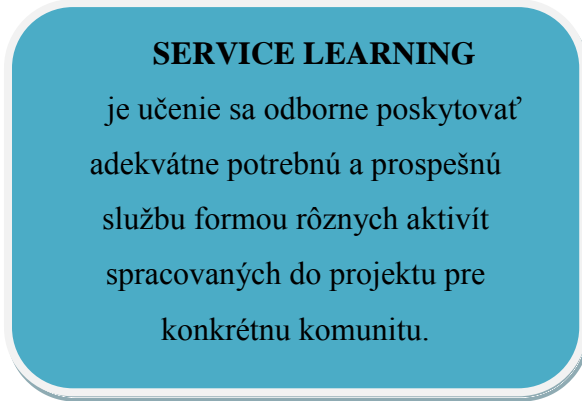
Zloženie študentov podľa katedier, ústavov, zo všetkých ročníkov:

- Katedra sociálnej práce,
- Ústav romologických štúdií,
- Katedra psychológie

Veríme, že počet študentov o tento voliteľný predmet bude každým rokom narastať.

Je potrebné pripomenúť, že v rámci Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva UKF v Nitre máme študentov, ktorí študujú odbory ošetrovateľstvo, klinické disciplíny a urgentnej medicíny – oni svoje aktivity realizujú v nemocniciach a všade tam, kde je potrebná zdravotná asistancia, sú súčasťou tímov, ktoré plnia dôležité úlohy v prvej línii poskytovania zdravotníckej starostlivosti.

Štvrtým krokom bola tvorba voliteľných predmetov a uvedenie do učebných osnov:

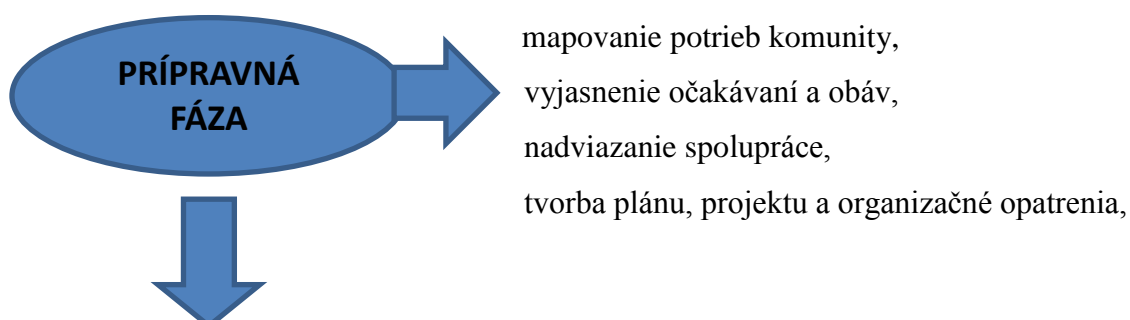

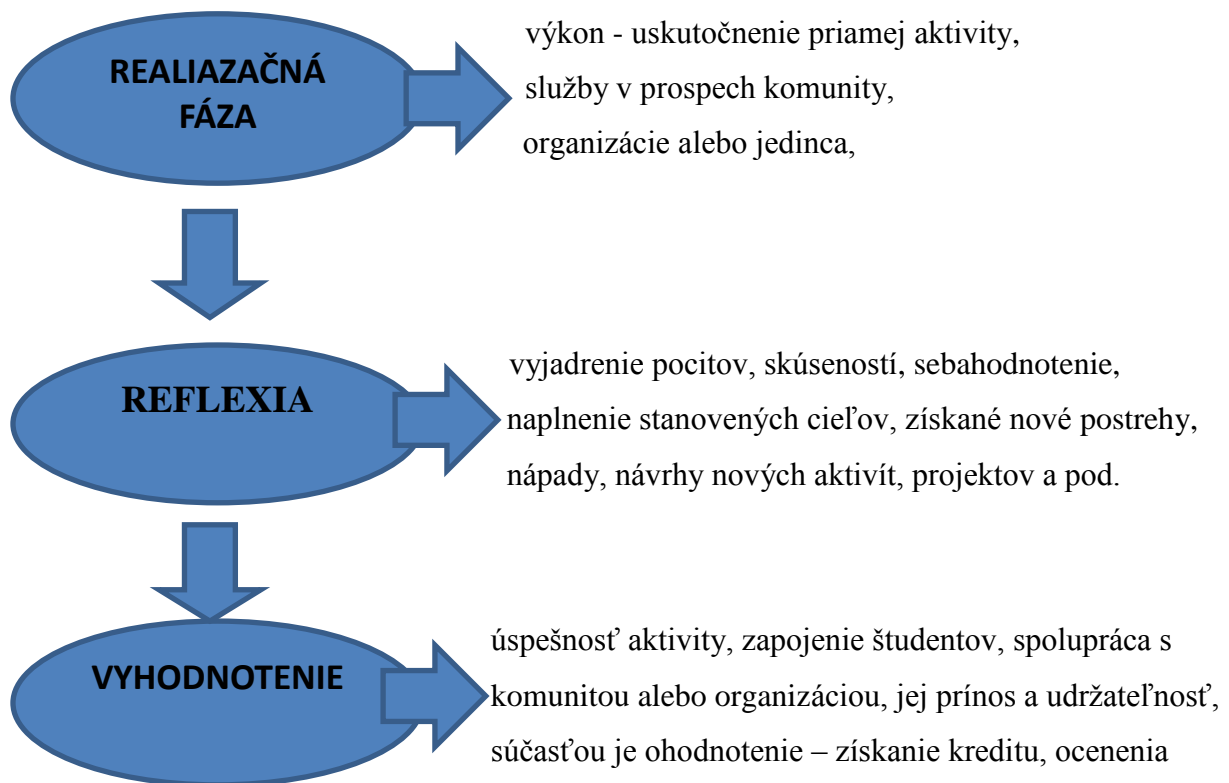
V rámci predmetu Service learning 1 poskytujeme študentom vedomosti, (13 týždňový semester) týkajúce sa základných informácií o service learningu, o cieľových skupinách, tvorbe tímu a tímovej spolupráci, poskytnutie dôležitých údajov o partnerských organizáciách a charakteristike ich klientov, upriamujeme pozornosť na Etický kódex dobrovoľníka, dôležitosť mapovania a vyhodnotenia potrieb komunit a ich analýzu. Poukazujeme na prienik potrieb a stratégií service learningu, učíme ich plánovanie, tvorbu rozpočtu, fundraising, propagáciu a samotné vyhodnotenie service learningovej aktivity. Výučba obsahuje aj efektívnu

komunikáciu a s poukazom na riešenie možných konfliktov. Študenti sú oboznámení o možných rizikách a ich elimináciu pri realizácii service learningovej aktivity v teréne, a taktiež sú aj obohatení o príklady dobrej praxe pri realizácii dobrovoľníckych aktivít. Výstupom je vypracovanie a prezentácia vlastného projektu dobrovoľníckej aktivity, za ktorý získajú študenti tri kredity, ale čo je omnoho dôležitejšie je to, že výučbou získali bohaté teoretické vedomosti, ktoré si môžu v ďalšom semestri verifikáciou overiť v praxi pri realizácii vlastného projektu nimi zvolenom zariadení.

V Service learning 2 prebieha následná realizácia service learningového projektu v nasledujúcom semestri (13 týždňový semester). Výstupom je samotné zrealizovanie projektu v teréne, poskytnutie dokumentačného materiálu, vlastná propagácia a ošetrená fotogaléria, za tento výstup študenti získajú tri kredity, ale v podstate získali onoho viac, získali vzácne skúsenosti, ktoré ich posúvajú na ich životnej ceste ďalej.

Podrobnejší popis jednotlivých krokov pri Service learningu:

Piatym krokom v tomto pláne bolo uvedenie možných rôznych rizík, ktoré môžu vzniknúť v teréne, aby sa im študenti mohli včas vyvarovať:

Je vhodné predostrieť aj možné riziká zo strany ľudí z komunity, v ktorej študenti – dobrovoľníci majú tendenciu zrealizovať vlastný service learningový projekt:

- môže sa stať, že ľudia nebudú chcieť rozprávať, vtedy je potrebné využiť metódu roztápania ľadov, napr. rozprávať aj o vlastných skúsenostiach a pod.,

- môže sa stať, že niektorí ľudia budú rozprávať veľa a nedajú iným priestor, v tomto prípade je na mieste dohodnúť si vopred pravidlá diskusie, napr. vymedziť čas na dĺžku monológu max 7 min.,
- môže nastať situácia, že niektorí ľudia nebudú chcieť rozprávať vôbec, v tomto prípade je dôležité akceptovať ich postoj v tomto momente, možno chcú byť iba zúčastnení, ale zvlášť je potrebné všimnúť si príčiny ich mlčanlivosti, vytvoriť im priestor,

pretože možno nechcú prekrikovať iných, a pod.

V terénne sa môžeme stretnúť s možnými rizikami aj zo strany dobrovoľníka, ktorých je potrebné vyvarovať sa a to:

- *s neodborným prístupom, ktoré pramení s porušením etických pravidiel dobrovoľníka,*
- *s vytváraním chaosu v komunite, tíme alebo organizácii,*
- *s nepotrebnosťou, ktorá tkvie v zle zvolenej aktivite a s nedostatočným mappingom potrieb komunity alebo organizácie,*
- *s nespokojnosťou, ktorá pramení v nedostatočnom plánovaní, organizácií jednotlivých krokov aktivity, nezískanie finančných zdrojov – donora pre rozpočet v projekte, potrebných pre výkon akcie,*
- *s nezaznamenanou zmenou v komunite, ktorá súvisí s priebežnou dynamikou komunity alebo organizácie,*
- *s nedostatočnou komunikáciou medzi poskytovateľom a prijímateľom služby, čo má za následok odmietnutie komunitou alebo organizáciou,*
- *s neskorým zistením, že zvolená aktivita miňa dobrovoľníkovú odbornosť,*
- *s vynechaním niektorej zo skubskupín komunity, lídra komunity alebo organizácie.*

Podstata eliminácie možných rizík v teréne:

- vychádzať z toho čo už vieme, čo sme sa naučili,
- výber vhodnej komunity pre vlastnú akciu,
- zmapovať potreby komunity alebo organizácie,
- nadviazať kontakty, nezabudnúť na lídra, vedúceho alebo riaditeľa komunity, organizácie,
- naplánovanie samotnej aktivity – vytvorenie service learningového projektu, podľa pokynov vyučujúcich,
- dohoda o vykonaní aktivity – s lídrami komunity (vhodný termín, vytvorenie priestoru a pod.),
- dodržiavať všetky nadobudnuté teoretické poznania v rámci celého trinásť týždňového semestra voliteľného predmetu Service learning 1,
- Service learning 2 v nasledujúcom trinásť týždňovom semestri uskutočniť kroky, ktoré si študent – dobrovoľník naplánoval,
- samotná realizácia projektu, ktorý bol v SL1 naplánovaný a chválený, za ktorý študenti – dobrovoľníci získali kredit.
- študenti - dobrovoľníci majú možnosť výberu supervízora pri realizácii projektu v teréne

(vyučujúci, ktorí sa podieľali na výučbe voliteľného predmetu Service learning: doc. PhDr. Rastislav Rosinský, PhD., PhDr. Katarína Vanková, PhD., PhDr. Jana Uhláriková, PhD., a PhDr. Katarína Minarovičová, PhD.)

Vyhodnotenie

Cieľ, ktorý sme si stanovili sme naplnili. Vytvorili sme nový voliteľný predmet, ktorý je v súčasnosti pre študentov atraktívny a súčasne aj aktívny. Tento predmet tvoria dve časti a to: v prvej sa učia študenti teóriu a tvoria si vlastný projekt a v druhej je samotná realizácia vlastného projektu v teréne. Sme hrdí na všetkých študentov, ktorí sa zapojili a stále zapájajú aj v krízových situáciách do dobrovoľníckych aktivít v rámci voliteľného predmetu, ako je v súčasnosti pandemická situácia spôsobená covidom 19, a tak pôsobia a pomáhajú na rôznych miestach v spoločnosti všade tam, kde je situácia najakútnejšia a študentov najpotrebnejšia. Študenti získavajú množstvo zážitkov, ktorými si formujú zaužívané postoje, môžu sa realizovať formou vlastných projektov, získavajú túžbu po ďalšom poznaní, nadobudnú tak dôležitú zodpovednosť, súcit, empatiu a dôstojnosť, ktoré sú tak potrebné pre výkon sociálnej práce v sociálnych službách v našej spoločnosti.

Diskusia

Celý priebeh mapovania, tvorby a najmä uvedenie do praxe bol náročný, ale výsledok v konečnom dôsledku stál zato, čo nasvedčuje aj v množstve zrealizovaných dobrovoľníckych aktivít podľa nastavených pravidiel. Povznášajúce je to, že o tento voliteľný predmet je veľký záujem zo strany študentov, a zrealizovaných aktivít v rámci tvorby vlastných projektov bolo veľmi veľa, aj napriek tomu, že tento voliteľný predmet sa vyučuje len od roku 2020, a to v dištančnej forme kvôli pandemickým opatreniam. Študenti mali sťažené podmienky nájsť si v rámci zrealizovania vlastného projektu vo svojom okolí zariadenie, ale v konečnom dôsledku sa všetko podarilo aj za pomoci supervízorov tohoto predmetu.

Aplikácia Service learningových projektov v teréne počas pandémie.

Na základe akceptácie Dobrovoľníckej zmluvy počas pandémie, naši študenti realizovali svoje learningové projekty:

Kde sa najčastejšie realizovali learningové projekty:

- Centrá pre rodiny s deťmi,
- Komunitné centrá,
- Zariadenia sociálnych služieb,
- Základné školy,

- Občianske združenia – pomoc zvieratám,
- Azylové centrá,
- Hospice.

Najčastejšie aktivity v learningových projektoch:

- environmentálna oblasť spojená s edukáciou,
- ergoterapeutické aktivity,
- doučovanie anglického jazyka, a rôznej výučbovej látky základnej školy,
- rôzne druhy sociálnej pomoci chorým, zdravotne handycapovaným, a pod.

Študenti, ktorí absolvovali voliteľný predmet Service learning 1, 2 získali:

- SEBAVEDOMIE
- ZODPOVEDNOSŤ
- SEBAREALIZÁCIU
- SEBAREFLEXIU
- SKÚSENOSTI ZO ZÁŽITKU
- FORMOVANIE ZAUŽÍVANÝCH POSTOJOV
- TÚŽBU PO POZNANÍ
- MOŽNOSŤ BUDÚCEHO ZAMESTNANIA

Odporúčania do praxe

Z vlastných skúseností môžeme odporučiť vzdelávacím zariadeniam ako sú základné, stredné ale aj vysoké školy zaviesť predmet, ktorý sa bude zberať výučbou dobrovoľníctva v teórii a následne aplikáciou do praxe pre určitú vopred zvolenú cieľovú skupinu. Ponúkame supervíziu pri aplikácii tejto problematiky ako v teoretickej oblasti, tak aj pri aplikačnej oblasti do praxe.

Záver

Činnosť dobrovoľníka je prospešná vtedy, ak prináša prospech pre všetkých zúčastnených a to ako pre samotného dobrovoľníka, tiež klienta ale aj samotnú spoločnosť.

Naši študenti - dobrovoľníci dobre vedia o Všeobecnej deklarácii a dobrovoľníctve prijatej Medzinárodnou asociáciou pre dobrovoľníckej úsilie (2001, Holandsko), ktorá tiež uvádza, že dobrovoľníctvo:

- je založené na osobnej motivácii a slobodnom rozhodnutí,
- je spôsob podpory aktívnej občianskej participácie a záujmu o rozvoj komunity,
- má formou skupinovej aktivity, vykonávanej väčšinou v rámci určitej organizácie,

- zvyšuje ľudský potenciál a kvalitu každodenného života, posilňuje ľudskú solidaritu,
- poskytuje odpovede na dôležité výzvy našej súčasnosti a snaží sa prispievať k vytváraniu lepšie a pokojnejšieho sveta,
- prispieva k životaschopnosti ekonomického života a aj k tvorbe pracovných miest a nových profesií.

Ďalej sa študenti - dobrovoľníci riadia aj samotnými princípmi tejto deklarácie, ktorá uvádza:

- uznávať právo každej ženy, muža a dieťaťa slobodne sa združovať bez akejkoľvek diskriminácie (rasa, viera, sociálne a ekonomické podmienky),
- rešpektovať dôstojnosť a kultúru každej ľudskej osoby,
- poskytnúť iným služby v partnerskom duchu, bez nároku na odmenu,
- odrývať spoločenské problémy a do ich riešenia zapojiť aj vlastnú komunitu,
- stimulovať spoločenskú zodpovednosť, propagovať rodinu, komunitu a medzinárodnú solidaritu,
- a tým rásť ako osobnosť, získavať nové vedomosti a zručnosti, rozvíjať svoj osobný potenciál, svoju vieru vo vlastné schopnosti a tvorivosť, a tak prijať aktívnu úlohu pri riešení problémov.

Osobnosť študenta – dobrovoľníka sa opiera a svoju činnosť usmerňuje podľa týchto pravidiel:

- je dostatočne stotožnený s filozofiou a víziou komunity, organizácie,
- jeho správanie bude rešpektovať spoločenské zásady, založené na úcte človeka k človeku, rešpektovať právo na súkromie ľudí, s ktorými prichádza do kontaktu v komunite alebo organizácii,
- uvedomuje si veľkú zodpovednosť, ktorú má voči sebe, klientom, ich rodinám, zamestnancom v organizácii alebo komunite,
- hľadá v iných ľuďoch dobré stránky a vlastnosti, podnecuje ich rozvoj tak, aby boli ochotní prevziať spoluzodpovednosť a aktívne pristupovali k riešeniu vlastných problémov,
- vyhýba sa skresľovaniu informácií, rešpektuje a vyhľadáva pravdu,
- všetky dôverné informácie o iných osobách v komunite alebo organizácii chráni a vyhodnocuje ako dôverné,
- podporuje dôveru verejnosti v dobročinné inštitúcie,
- spravodlivo a dôsledne hodnotí vykonanú prácu,
- bez ohľadu na pohlavie, rasu, náboženstvo, kultúru a sociálne

- postavenie klienta, ku klientovi sa správa korektne, s pochopením a rešpektovaním jeho osobnosti,
- voči klientovi je trpezlivý, empatický, spravodlivý a rešpektuje jeho špecifické potreby a záujmy,
 - ku klientovi pristupuje ako k rovnocennému partnerovi a neznižuje sa k arogantnému a hrubému správaniu voči nemu,
 - s každým klientom komunikuje pre neho zrozumiteľnou rečou,
 - klienta aktívne počúva a akceptuje dostatočne dlhý čas na jeho vyjadrenie sa,
 - hľadá možnosti, ako zapojiť klienta do procesu rozhodovania o vlastnej osobe a o riešení vlastných problémov,
 - vedie klienta k samostatnosti,
 - rešpektuje právo klienta na vlastný názor,
 - klient má právo výberu, dobrovoľník zaňho nerozhoduje, pokiaľ klient svojim rozhodnutím neohrozuje seba, iných klientov alebo okolie,
 - v prítomnosti klienta nerieši svoje súkromné záležitosti,
 - ochraňuje klienta pred neetickým a nezákonným konaním iného zamestnanca, dobrovoľníka,
 - je tímovým hráčom pracovného kolektívu,
- je tolerantný, objektívny, aktívne počúva,
 - buduje pracovné vzťahy na pozitívnych základoch,
 - v prípade nedorozumenia vie urobiť prvý krok, čo je najúčinnějšía cesta ako podať pomocnú ruku, vyriešiť problém a nepripustiť, aby problém nadobudol obrovský rozmer,
 - nepodľahne falošnému pocitu kolegiality, ak je svedkom neodbornosti kolegu, jeho nesprávneho, nespravodlivého správania, diskriminácie, či iného neetického správania voči klientovi alebo kolegovi,
 - preukazuje pochopenie a úctu voči ostatným dobrovoľníkom a partnerom,
 - rešpektuje názory ostatných,
 - študent - dobrovoľník svojim vystupovaním a aktivitami šíri dobré meno univerzity - fakulty a odboru, ktorý študuje, a podporuje osvetu o živote ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia a špeciálnymi potrebami,
 - zachováva dôvernosť informácií o klientoch, neposkytuje informácie nadobudnuté pri výkone dobrovoľníckej práce,
 - študent - dobrovoľník nesmie vedome vykonať, ani prijať žiadne rozhodnutie,

ktoré by bolo v neprospech komunity alebo organizácie.

Všetkým študentom – dobrovoľníkom úprimne želáme múdrosť, túžbu po ďalšom poznaní, svetlo a lásku v srdci, aby ich nezištná pomoc klientom bola príkladom pre ostatných.

Použitá literárna zdroje:

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. akol. 2014. Service learning Inovatívna stratégia učenia (sa) (vysokoškolská učebnica). Banská Bystrica : Belianum, 2014. ISBN 978-80-557-0829-4

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. a kol. 2019. Service learning ako pedagogická stratégia angažovanej univerzity a jej vybrané prínosy pre študentstvo. Banská Bystrica: Belianum, 2019. ISBN 978-80-557-1650-3

Universal Declaration on Volunteering, adopted by the Board of Directors of the International Association for Volunteer Effort (IAVE), January 2001, The Netherlands.

Kontakt na autora:

Katarína Vanková

Dolná č.8, 94106 Komjatice, Slovensko

E-mail: kvankova@ukf.sk,

wankovakatka@gmail.com

Odborný profil autora:

Autorka pracuje na Univerzite Konštantína Filozova Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva Ústave romologických štúdií v Nitre, Slovensko od roku 1993 po súčasnosť. V pedagogicko-výskumnej práci sa zaoberá sociálnou spravodlivosťou, probačnou a mediačnou činnosťou, penitenciárnou a postpenitenciárnou starostlivosťou, eliminácií diskriminačných praktík, učí akceptácii a tolerancii odlišností v praxi, krízovou intervenciou, sociálnymi službami pre všetky cieľové skupiny, vedie študentov k dobrovoľníctvu, ovláda základy posunkovej reči a vyučuje ergoterapiu, tiež aj autorské právo. Je mediátorkou v civilnom práve. Venuje sa školskej mediácii, peer mediácii. Je supervízorkou v pomáhajúcich profesiách. Vo vedeckej oblasti publikuje vedecké monografie, skriptá, knižničné publikácie, odborné a vedecké štúdie v národnom ale aj nadnárodnom kontexte, ďalej v rámci vedy a výskumu je riešiteľkou a spoluriešiteľkou projektov.

Author's professional profile:

The author has been working at the University of Konštantína Filozová, Faculty of Social Sciences and Health, Institute of Romological Studies in Nitra, Slovakia, since 1993. The pedagogical research work deals with social justice, probation and media activities, penitentiary and post-penitentiary care,

elimination of discriminatory practices, teaches acceptance and tolerance of differences in practice, crisis intervention, social programs for all target groups, leads students to volunteering, masters the basics speech and teaches occupational therapy as well as copyright. She is a mediator in civil law. He deals with school mediation, peer mediation. She is a supervisor in the helping professions. In the field of science, she publishes scientific monographs, scripts, library publications, professional and scientific studies in a national as well as a supranational context, and within the framework of science and research she is a researcher and co-researcher of projects.